

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-428/23 – 1

Kohtuasi C-428/23

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

11. juuli 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

13. juuni 2023

Hagejad, kassaatorid ja vastustajad kassatsioonimenetluses:

ROGON GmbH & Co. KG

MVI Management GmbH

DC

Kostja, vastustaja kassatsioonimenetluses ja kassaator:

Deutscher Fußballbund e. V. (DFB)

[...]

BUNDESGERICHTSHOF

KOHTUMÄÄRUS

[...]

kohtuasjas

1. ROGON GmbH & Co. KG, [...] Frankenthal,

2. MVI Management GmbH, [...] Mondsee (Austria),

ET

3. DC, [...],

hagejad, kassaatorid ja vastustajad kassatsioonimenetluses,

[...]

versus

Deutscher Fußballbund e. V. (DFB), [...] Frankfurt am Main,

kostja, vastustaja kassatsioonimenetluses ja kassaator

[...]

Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) konkurentsiasju menetlev kolleegium tegi 28. veebruari 2023. aasta kohtuistungil põhjal [...] järgmise

kohtumääruse:

Menetlus peatatakse.

Euroopa Kohtule esitatakse ELTL artikli 101 lõike 1 tõlgendamiseks järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas spordialaliidu määrustikule, mis kehtib alaliidu liikmete suhtes ja reguleerib alaliiduväliste ettevõtjate teenuste kasutamist alaliidu tegutsemise turule eelneval turul, on kohaldatavad Euroopa Kohtu 19. veebruari 2002. aasta otsuses Wouters (C-309/99) ja 18. juuli 2006. aasta otsuses Meca Medina (C-519/04 P) välja töötatud põhimõtted, mis näevad ette, et kartellikokkulepete keelu kohaldamisel
 - tuleb arvestada üldise kontekstiga, milles kõnealune otsus tehti või milles see otsus mõju avaldab, ja eelkõige selle otsuse eesmärkidega,
 - ja seejärel tuleb uurida, kas otsusest lähtuv konkurentsi piirav mõju on tingimata seotud nimetatud eesmärkide saavutamise
 - ja kas see mõju on nende eesmärkidega proportsionaalne (edaspidi „Meca Medina test“)?
2. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt: Kas sellisel juhul tuleb Meca Medina testi kohaldada määrustiku kõigi reeglite suhtes või sõltub see sisulistest kriteeriumidest, näiteks mil määral puudutab või ei puuduta konkreetne reegel alaliidu sporditegevust?

Põhjendused

- 1 I. Poolte vahel on vaidluse all konkurentsiõigusel põhinevad rikkumise lõpetamise nõuded seoses kostja kehtestatud määrustikuga, mis reguleerib mängijate vahendamist (edaspidi „määrustik“).
- 2 Hageja 1 on üks juhtivatest noori talente ja profijalgpallureid nõustavatest ettevõtjatest Saksamaal. Tema tegevus hõlmab muu hulgas nõustamist profijalgpallurite üleminekute ja lepingute pikendamise küsimustes. Tema asutaja ja tegevjuht on hageja 3. Hageja 2 on Austria õiguse alusel tegutsev juriidiline isik, kelle äritegevus seisneb samuti mängijate vahendamises. Jalgpalliagentide poole võivad pöörduda nii klubi otsivad mängijad kui ka klubid, kes soovivad mängijast loobuda (nn väljamineva mängija vahendamine) või mängijat vastu võtta (nn sissetuleva mängija vahendamine).
- 3 Kostja on 27 Saksa jalgpalliliidu katusorganisatsioon, kuhu kuulub ligikaudu 25 000 klubi ja rohkem kui 7 miljonit liiget. Korralduslikult on ta integreeritud FIFAga (rahvusvaheline jalgpalliliit) hõlmatud liitude hulka.
- 4 Kostja põhikirja § 16a kohaselt korraldab kahe kõrgeima profiliiga (Bundesliga ja 2. Bundesliga) tegevust Deutsche Fußball Liga (DFL e. V.). DFL e. V. on Saksamaa kahe kõrgeima profiliiga klubide ühendus. Kolmandat liigat, mis kuulub samuti profisektorisse, juhib kostja ise. Ülejäänud liigade tegevust korraldavad piirkondlikud jalgpalliliidud. Bundesligas või 2. Bundesligas tegutsevad klubid peavad DFL e. V. tavaliikmetena järgima kostja põhikirja ja siduvaid määrustikke. Bundesligas või 2. Bundesligas mängimise õiguse saamiseks peavad mängijad sõlmima DFL e. V.-ga litsentsilepingu, mis samuti kohustab neid alaliidu reeglitest kinni pidama. FIFA liikmena on kostja kohustatud järgima FIFA reegleid ja täitma FIFA otsuseid.
- 5 Tuginedes koostööd jalgpalliagentidega reguleerivale FIFA määrustikule, võttis kostja vastu enda määrustiku, mis jõustus 1. aprillil 2015. Määrustik kehtib klubide ja mängijate suhtes ning paneb neile kohustuse järgida määrustikus sätestatud reegleid. Määrustikus on ette nähtud, mil viisil kasutavad mängijad ja klubid profijalgpallurite lepingute ja üleminekulepingute sõlmimiseks jalgpalliagentide teenuseid. Muu hulgas on määrustikus sätestatud
 - jalgpalliagendi registreerimiskohustus, määrustiku § 2 punkt 3 ja § 3 punktid 2 ja 3 (edaspidi „registreerimiskohustus“);
 - jalgpalliagendi kohustus esitada deklaratsioon, millega ta kohustub alluma FIFA, kostja ja DFL e. V. põhikirjadele, määrustikele ja kordadele, sealhulgas aktsepteerima vaidlusküsimuste lahendamist alaliidu vahekohtutes, määrustiku § 2 punkt 2 ja § 3 punktid 2, 3 ning lisad 1 ja 2 (edaspidi „allumiskohustus“);
 - füüsilise isiku lisakohustus juriidiliste isikute registreerimisel, määrustiku lisa 2 (edaspidi „lisakohustus juriidiliste isikute puhul“);

- keeld saada sissetuleva mängija vahendamisel osa klubi tulevatest üleminekutasudest, määrustiku § 7 punkt 3 (edaspidi „hilisemate üleminekute eest vahendustasu saamise keeld“);
 - keeld saada vahendustasu alaealiste mängijate vahendamise eest, määrustiku § 7 punkt 7;
 - kohustus avalikustada jalgpalliagentidele makstavad tasud ja tehtavad maksed, määrustiku § 6 punkt 1 (edaspidi „avalikustamiskohustus“).
- 6 Määrustiku rikkumisi käsitatakse ebasportliku käitumisena, mille eest võidakse määrata karistusi (määrustiku § 9). Määrustiku lisas sisalduvad jalgpalliagentide esitatava deklaratsiooni tüüpvormid.
 - 7 DFL GmbH, mis on DFL e. V. 100% tütarettevõtja, saatis 12. jaanuaril 2018 Bundesliga ja 2. Bundesliga klubide ja äriühingute vastutavatele isikutele ringkirja nr 62, et teavitada neid muu hulgas väljaminevate mängijate vahendamiseks sõlmitavatest lepingutest. Ringkirjas oli märgitud, et väljaminevate mängijate vahendamise ja ülemineku eest saadavat vahendustasu võib kokku leppida ühekordse maksena või etapiviisiliste maksetena, kuid see ei tohi moodustada protsentuaalset osa (edaspidi „tasu arvutamine vastavalt ringkirjale nr 62“).
 - 8 Rikkumise lõpetamise nõuetega vaidlustavad hagejad registreerimiskohustuse (nõue 1), allumiskohustuse (nõue 2), lisakohustuse juriidiliste isikute puhul (nõue 3), hilisemate üleminekute eest vahendustasu saamise keelu (nõue 4), tasu arvutamise vastavalt ringkirjale nr 62 (nõuded 5 ja 5a), alaealiste vahendamise eest vahendustasu saamise keelu (nõue 6) ja avalikustamiskohustuse (nõue 7). Hagejad tuginevad eelkõige kartellikokkulepete keelule.
 - 9 Landgericht (esimese astme kohus) rahuldab hagi osaliselt. Ta kohustas hagejat lõpetama nõude 2 esemeks olev rikkumine osas, mis puudutab jalgpalliagentide kohustust aktsepteerida vaidlusküsimuste menetlemist FIFA ja DFB vahekohtutes, ning nõude 3 esemeks olev rikkumine. Muus osas jättis kohus hagi rahuldamata.
 - 10 Hagejate apellatsioonkaebuse alusel rahuldab Oberlandesgericht (liidumaa kõrgeim üldkohus) hagi veel teatavate nõuete osas. Kohus seadis kostjale kohustuse registreerida jalgpalliagente vaid siis, kui nad järgivad agenditegevust reguleerivaid FIFA, kostja ja DFL e. V. reegleid (nõue 2). Lisaks kohustas kohus kostjat hoiduma andmast DFL e. V.-le või mõnele muule ettevõtjale jalgpalliliiga mängude korraldamiseks käsundit, millega lubatakse käsundi saajal piirata klubide võimalust leppida kokku vahendustasude arvutamise valemite, milles on protsentuaalselt arvesse võetud edasiste üleminekute tasusid (nõue 5a). Apellatsioonkaebuse ülejäänud osa ja kostja vastuapellatsioonkaebuse jättis kohus rahuldamata.
 - 11 Oberlandesgerichtilt (liidumaa kõrgeim üldkohus) menetlusloa saanud kassatsioonkaebustega esitavad hagejad ülejäänud rikkumise lõpetamise nõuded, kostja palub jätta nõuded rahuldamata.

- 12 II. Kassatsioonkaebuse asjas otsuse tegemiseks on määravad järgmised Saksa konkurentsipiirangute vastase seaduse (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen) sätted, mis on sõnastatud järgmiselt:

§ 33 Rikkumise lõpetamise ja tegevusest hoidumise nõue

- (1) Isik, kes rikub käesoleva osa sätet või Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 101 või 102 (rikkumise toimepanija), või isik, kes rikub konkurentsiasutuse korraldust, on kohustatud asjaomase isiku suhtes rikkumise lõpetama ja kordumise ohu korral tegevusest hoiduma.
 - (2) [...]
 - (3) Asjaomane isik on konkurent või muu turuosaline, keda rikkumine mõjutab.
 - (4) [...]
- 13 III. Kassatsioonkaebuse rahuldamine sõltub eelotsuse küsimustest. Seetõttu tuleb menetlus enne otsuse tegemist peatada ja saada Euroopa Kohtult ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti b ja kolmanda lõigu alusel eelotsus (vt FIFA Football Agents Regulationsi (jalgpalliagentide tegevust reguleeriv FIFA eeskiri) kohta: Landesgericht Mainzi (Mainzi esimese astme kohus, Saksamaa) 30. märtsi 2023. aasta eelotsusetaotlus 9 O 129/21).
- 14 Apellatsioonikohus (Oberlandesgericht Frankfurt am Main (liidumaa kõrgeim üldkohus Frankfurdis), WuW 2022, 99) märkis, et määrustikku tuleb hinnata ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud kriteeriumi alusel. Määrustik toob mängijate vahendamise turul kaasa konkurentsi piiramise, mis on märgatav ja siseturu seisukohast oluline. Kuna tegemist on sporditegevust puudutava määrustikuga, tuleb siiski Euroopa Kohtu nõuete kohaselt kontrollida, kas määrustik on kooskõlas kartellikokkulepete keeluga (18. juuli 2006. aasta kohtuotsus Meca Medina, C-519/04 P, [...]). Kartellikokkulepete keeldu piiravate põhimõtete kohaldatavuse seisukohast on oluline, kas määrustiku reeglitega kaasnevad konkurentsipiirangud on seotud kostja kuulutatud sportliku eesmärgiga. Käesoleval juhul on see nii. Määrustik on spordimäärustik viidatud kohtupraktika tähenduses. Kostja põhikirjajärgne ülesanne on tagada sportlik võistlus jalgpallis; seda eesmärki teenib ka määrustik. Määrustikuga soovitakse reguleerida sportlaste värbamise ja palkamise tingimusi, et tagada aus spordivõistlus. Jalgpalliagentide tegevus avaldab määravat mõju võistkondade koosseisule, järjepidevusele ja sportlikule suutlikkusele; seega on see otseselt seotud sportliku konkurentsiga. Jalgpalliagentide tegevus mõjutab ausat võistlust, sportlaste sooritusvõimet ja tervist. Määrustikuga soovitakse vältida sõltuvust jalgpalliagentide, mängijate ja klubide vahel. Selline sõltuvus võib ohustada ausat ning õiglast konkurentsi ja sporti. Varasemal ajal on jalgpalliagentide selline tegevus, mille suhtes on kohaldatavad karistusõigusnormid, tekitanud osale mängijatest ja klubidest rahalist ja kutsealast kahju.

- 15 Seepärast tuleb vaidlustatud reegleid ühekaupa uurida kohtuotsuses Meca Medina sätestatud põhimõtteid arvestades. Sõltumata üldisest eesmärgist tuleb iga vaidlustatud reegli puhul hinnata, kas see on seotud õiguspärase eesmärgiga, kas õiguspärase eesmärgi saavutamise ja konkurentsipiirangu vahel on lahutamatu seos ning kas meede on proportsionaalne.
- 16 Nende kriteeriumide põhjal hinnates võib väita, et hagi nõuetega 1, 4, 6 ja 7 vaidlustatud reeglid, mis käsitlevad registreerimiskohustust, keeldu saada osa edasiste üleminekute tasudest, keeldu saada tasu alaealiste vahendamise eest ja kõigi tehtud maksete avalikustamist kostjale, ei riku ELTL artiklit 101. ELTL artiklis 101 sätestatud keeldu alla kuulub seevastu nõudega 2 vaidlustatud kohustus tunnustada kohtualluvust ja nõudega 3 vaidlustatud reegel, mille kohaselt peavad juriidilised isikud agendideklaratsiooni esitamisel esitama ka eraisiku agendideklaratsiooni. Nõue 5 on põhjendamatu. Vaidlustatud ringkirju ei saa omistada kostjale. Põhjendatud on seevastu alternatiivne nõue 5a. Kostjal on DFL GmbH suhtes järelevalvekohustus.
- 17 2. Hagejate kassatsioonkaebus selle otsuse peale rahuldatakse, kui hagejatel on õigus esitada kostja vastu GWB § 33 lõike 1, ELTL artikli 101 lõike 1 alusel rikkumise lõpetamise nõue seoses määrustiku reeglitega, mis on vaidlustatud nõuetega 1, 4, 6 ja 7. ELTL artikli 101 lõike 1 koosseisutingimused on täidetud (selle kohta jaotis a). ELTL artikli 101 lõike 3 kohase erandi tingimused ei ole asja arutava kohtu tuvastatud asjaoludel kohaldatavad (selle kohta jaotis b). Tekib küsimus, kas võttes arvesse üldist konteksti, milles määrustik oma mõju avaldab, ja määrustiku eesmärki, tuleb kõne alla ELTL artikli 101 lõike 1 koosseisu piiramine. Sellele küsimusele ei saa Euroopa Kohtu senise praktika alusel üheti mõistetavalt vastata (selle kohta jaotis c). Seega sõltub otsus eelotsuse küsimustele antavatest vastustest (selle kohta jaotis d).
- 18 a) ELTL artikli 101 lõike 1 kohaselt on siseturuga kokkusobimatud ja keelatud muu hulgas ettevõtjate ühenduste otsused, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi siseturu piires. Seejuures peab kirjutamata nõudena olema märgatav nii konkurentsi piiramine kui ka mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele. Keeldu rikkuval isikul on vastavalt GWB § 33 lõikele 1 asjaomase isiku ees kohustus rikkumise lõpetada.
- 19 aa) Ettevõtjate ühendusena on kostja ELTL artikli 101 lõike 1 adressaat. Kostjas on muu hulgas ühendatud Saksa profiliigade jalgpalliklubid. Nende jaoks on jalgpall eelkõige majandustegevus. Majandustegevuse seos spordiga ei muuda kostja olemust ettevõtjana (vt Euroopa Kohtu 1. juuli 2008. aasta otsus MOTOE, C-49/07, [...] punkt 22). Seda hinnangut ei sea kahtluse alla ka asjaolu, et lisaks profiklubidele on kostjaga seotud ka amatöörklubid (vt FIFA kohta Euroopa Kohtu 26. jaanuari 2005. aasta otsus Piau, T-193/02, [...], punktid 69–72). Majandustegevust kujutab endast ka käesolevas asjas kõne all olev tegevus, mille raames on kostja kehtestanud määrustiku, mis reguleerib eelneva, sportlaste vahendamises seisneva ja üldjuhul tasulise teenuse kasutamist. Määrustik on

käsitatav ettevõtjate ühenduse otsusena (vt selle kohta põhimõttelise tähtsusega kohtuotsused: Euroopa Kohtu 27. jaanuari 1987. aasta otsus Feuerversicherung, 45/85, [...] punktid 29–32; kohtuotsus Piau [...], punkt 75). Nagu nähtub määrustiku § 1 punktist 1, soovib kostja määrustikuga kooskõlastada oma liikmete tegevust konkreetsel turul, nimelt tegevust, mis on seotud jalgpalliagentide tegevusega profijalgpallurite lepingute ja üleminekulepingute sõlmimisel.

20 bb) Käesolevas asjas vaidlustatud määrustiku reeglid põhjustavad ka märgatava konkurentsipiirangu mängijate vahendamise turul.

21 (1) On tõsi, et reeglid ei kehti vahetult jalgpalliagentide suhtes, vaid klubide ja mängijate suhtes, kes vahendusteenuste kasutajatena on turul vastaspoolel. Siiski piiravad need asjaomaste mängijate, klubide ja ettevõtjate otsustusvabadust, mis mõjutab ühtlasi ka jalgpalliagentide majanduslikku tegevusvabadust.

Vahendusturul tegutsemiseks peavad jalgpalliagendid juhinduma oma tegevuses määrustiku reeglitest. Vastasel juhul riskivad nad sellega, et kostja sanktsioonide surve all (määrustiku § 9) loobuvad mängijad ja klubid neilt mängijate vahendamise teenuse tellimisest.

22 (2) Konkurentsipiirang on ka märgatav. Nagu märgitud, on määrustiku reeglid siduvad kõikidele Saksamaal tegutsevatele klubidele ja mängijatele, kes on vahendusteenuste kasutajad. Reaalsed turuvõimalused Saksamaal on seega olemas ainult nendel jalgpalliagentidel, kes täidavad vaidlustatud reegleid, mis käsitlevad registreerimiskohustust (§ 2 punkt 3, § 3 punktid 2 ja 3), tasu arvutamist (§ 7 punktid 3 ja 7) ning maksete avalikustamist (§ 6 punkt 1). Seda ei muuda määrustiku § 1 punkti 4 kohane selgitus, et profijalgpallurite lepingud ja üleminekulepingud jäävad kehtima ka siis, kui määrustiku reegleid ei järgita.

23 (3) Määrustiku reeglid võivad mõjutada ka liikmesriikidevahelist kaubandust. Nagu märgitud, on määrustiku reeglid siduvad kõikidele Saksamaal tegutsevatele klubidele ja mängijatele, kes on vahendusteenuste kasutajad, millest tulenevalt seatakse määrustikuga piiranguid ka kõikidele Saksamaal tegutsevatele jalgpalliagentidele. Olgugi et kõnealused reeglid on kohaldatavad ainult Saksamaa turul, takistavad need turule sisenemast välisriikide jalgpalliagentidel, kelle koduriigis nende suhtes selliseid kitsendusi ei kehti. Lisaks sellele on mängijate üleminekud sageli seotud välisriigiga, kui tegemist on mängija vahendamisega Bundesligasse või Bundesligast. Seega on olulisus siseturu jaoks väljaspool kahtlust.

24 b) Apellatsioonikohus ei uurinud, kas vaidlustatud reeglid vastavad ELTL artikli 101 lõikes 3 sätestatud erandi tingimustele. Apellatsioonikohtu järelduste põhjal ei saa seda eeldada.

25 c) Kohtuasja lahendamine sõltub seega otsustaval määral sellest, kas ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisele on seatud vastavalt Euroopa Kohtu otsuse Meca Medina põhimõtetele piirangud, nagu eeldas apellatsioonikohus.

- 26 aa) Euroopa Kohtu praktika kohaselt tulevad ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamise piirangud kõne alla ainult erijuhtudel (vt Euroopa Kohtu 19. veebruari 2002. aasta otsus *Wouters*, C-309/99, [...], punkt 97 jj; 28. veebruari 2013. aasta otsus *OTOC*, C-1/12, [...] punkt 93; 18. juuli 2013. aasta otsus *Consiglio nazionale dei geologi*, C-136/12, [...] punktid 53 ja 54; 23. novembri 2017. aasta otsus *CHEZ Elektro Bulgaria*, C-427/16 ja C-428/16, [...] punkt 54). Viidatud kohtupraktika kohaselt ei kuulu iga ettevõtjate ühenduse otsus, mis piirab poolte tegevusvabadust, tingimata ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu alla. Sellise otsuse kokkusobivust liidu konkurentsieeskirjadega ei saa hinnata abstraktselt. Kartellikokkulepete keelu kohaldamiseks tuleb arvestada üldise kontekstiga, mille raames kõnealune otsus tehti, või kontekstiga, mille raames see otsus mõju avaldab, ja eelkõige tuleb arvestada selle otsuse eesmärkidega. Seejärel tuleb uurida, kas sellest lähtuv konkurentsi piirav mõju on seotud nimetatud eesmärkide saavutamise ja kas see on nende eesmärkidega proportsionaalne. Euroopa Kohus on neid põhimõtteid spordivõistluste eripära arvesse võttes kohaldanud ka spordialaliitude määrustike suhtes. Euroopa Kohus on sedastanud, et õiguspärane eesmärk eespool nimetatud tähenduses võib olla saavutatav ka spordireeglite abil, kuivõrd see – nagu dopingukontrolli reeglid – on seotud spordivõistluste korraldamise ning nõuetekohase toimumisega ja selle eesmärk on tagada aus võistlus sportlaste vahel (niinimetatud *Meca Medina* test: Euroopa Kohtu otsus *Meca Medina*, [...] punktid 43, 45).
- 27 bb) Käesoleva kohtuasja asjaolud erinevad varasematest kohtuasjadest, milles Euroopa Kohus on ettevõtjate ühenduste otsuste puhul kaalunud keelu kohaldamise piiramist. Kohtuotsused *Wouters*, *OTOC*, *CHEZ Elektro Bulgaria* ja *Consiglio nazionale dei geologi* käsitlesid kutseõiguslikke eeskirju, mille olid kehtestanud seaduse alusel moodustatud kutseorganisatsioonid, kellel oli oma valdkonnas eeskirjade kehtestamise pädevus (vt Euroopa Kohtu otsused *Wouters*, [...] punktid 44, 62; *OTOC* [...] punktid 48 ja 49; *Consiglio nazionale dei geologi* [...] punkt 5, punktid 43 ja 44; *CHEZ Elektro Bulgaria* [...] punktid 21, 48). Kohtuotsuse *Meca Medina* alus olid Rahvusvahelise Olümpiakomitee ja ühe ujumisföderatsiooni dopinguvastased reeglid (vt Euroopa Kohtu otsus *Meca Medina*, [...] punktid 27 ja 28). Need reeglid mõjutasid otseselt sportlaste sportlikku tegevust ja võistluste ausat toimumist, seega spordivõistluste korraldamise turgu. Seega kuulusid need ühingute autonoomia raamistikku, mis võimaldab ühingutel endal reguleerida oma sisemisi suhteid (põhiõiguste harta artikli 12 lõige 1, EIÖK artikli 11 lõige 1, Grundgesetzi (põhiseadus) artikli 9 lõige 1). Käesolevas asjas kõne all olev määrustik on samuti kohaldatav klubide ja mängijate suhtes, seega kostja liidu liikmete suhtes, kuid see puudutab ka jalgpalliagente, kes ei ole kostja liikmed. Seega mõjutab määrustik sporditegevusele eelnevat kolmandat turgu, kus klubid ja mängijad osalevad vaid vahendusteenuse kasutajatena. Kolmandatele isikutele seatud konkurentsipiiranguid ei saa põhjendada üksnes klubide autonoomiaga. Klubi või selle liikmete eraõiguslikke suhteid teiste eraõiguse subjektidega ei või hinnata teistmoodi kui asjaomaseid suhteid isikute puhul, kes ei ole klubiga seotud (vt selle kohta *Bundesverfassungsgerichti* (Saksamaa Liitvabariigi

konstitutsioonikohus) 12. oktoobri 1995. aasta määrus 1 BvR 1938/93, NJW 1996, 1203, punkt 9).

- 28 cc) Euroopa Kohtu praktikast ei selgu üheti mõistetavalt, kas sellistes olukordades nagu käesolev saab Meca Medina testi kohaldades arvata ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu alt välja määrustiku, mis oluliselt piirab majanduslikku tegevusvabadust turuosalistel, kes ei ole klubidega seotud. Selles küsimuses ollakse erinevatel seisukohtadel.
- 29 (1) Ühe seisukoha pooldajad leiavad, et põhimõtted, mille töötas Euroopa Kohus välja muu hulgas kohtuotsustes Wouters ja Meca Medina, ei ole sellistes kohtuasjades nagu käesolev kohaldatavad. Selle seisukoha kohaselt kehtivad need põhimõtted ainult siis, kui reeglitega järgitakse puhtalt sportlikke või vähemalt „spordispetsiifilisi“ eesmärke [...] [viited õiguskirjandusele]. Seda seisukohta toetab tõsiasi, et Euroopa Kohus lähtus kohtuasjas Meca Medina sellest, et tegevusvabaduse piiramine dopinguvastaste reeglitega on „seotud“ spordivõistluse nõuetekohase toimumisega (Euroopa Kohtu otsus Meca Medina, [...] punkt 45). Lisaks on tõsi, et spordialaliitude pädevus kehtestada reegleid seoses majandustegevusega võib tuleneda spordivõistluste eripärast (vt kohtujuristi 15. detsembri 2022. aasta ettepanek kohtuasjas European Super League, C-333/21, [...] punkt 91), liikmete eraõiguslikust allumisest alaliidu põhikirjale ja alaliidu õiguslikult tunnustatud autonoomias. Olukord on aga teistsugune, kui reguleeritakse turutingimusi, mis ei puuduta otseselt spordivõistlust ennast, ja kui reguleerimise eesmärgiks on selliste ettevõtjate tegevus, kes ei ole spordialaliidu liikmed ega saa seetõttu nende reeglite sisu mõjutada. Sellisel juhul ei ole ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamata jätmine vastavalt Euroopa Kohtu Meca Medina testile põhjendatud ei spordivõistluse eripäraga ega alaliitudele nende liikmete poolt eraõiguslikult antud reeglite kehtestamise õigusega [...]. Vastasel juhul võib ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud konkurentsi piiravate kokkulepete keeld kaotada oma toime. Vastupidist ei tulene ka ELTL artikli 165 lõike 2 teisest lausest. Viidatud säte lubab liidul spordiga seotud eesmärkide saavutamiseks anda vastavalt artikli 165 lõikele 4 ainult soovitusi ja võtta seadusandlikke edendusmeetmeid, kuid mitte leevendada konkurentsiõiguslikke kohustusi [...] [viide õiguskirjandusele]. Lisaks tuleb arvestada, et ainult demokraatlikult legitimeeritud seadusandjal on õigus järjepidevalt täpsustada neid kõrgemalseisvaid huve, mis on ELTL artikli 101 lõikega 1 vastuolus [...] [viide õiguskirjandusele].
- 30 (2) Teise seisukoha kohaselt ei ole muu hulgas kohtuasjades Wouters ja Meca Medina välja töötatud põhimõtete kohaldatavuse seisukohast oluline, kas spordialaliidu määrustik puudutab ainult alaliidu puhtsportlikku tegevusvaldkonda – eelkõige spordivõistluste korraldamise turge – või avaldab see vahetut mõju kolmandatele turgudele. Need põhimõtted on kohaldatavad juba siis, kui spordialaliidu määrustikku saab faktiliselt üldse seostada spordivõistluste korraldamise ja nõuetekohase toimumisega. Kohtuotsuse Meca Medina põhimõtteid ei saa kohaldada vaid siis, kui vaidlusaluse määrustikuga taotletakse üksnes (enda) majanduslikke eesmärke ja mitte konkreetse spordivõistlusega

seotud korralduslikke eesmärgi [...] [viide õiguskirjandusele]. Alaliitude autonoomia ei ole selles kontekstis määrav. Õiguspärast eesmärki, mis välistab ELTL artiklis 101 sätestatud kohustusliku keelu, võib sellest sõltumatult näha spordi eripäras, mille eetilised väärtused kuuluvad ELTL artikli 165 lõike 2 kohaselt samuti Euroopa Liidu deklareeritud eesmärkide hulka [...] [viide õiguskirjandusele]. Seda toetab ka tõik, et Euroopa Kohus ei lähtunud kohtuasjas Meca Medina sõnaselgelt alaliitude autonoomiast, vaid viitas üldiselt kohtuasjas Wouters nimetatud põhimõtetele. Euroopa Kohus eeldas, et reeglistiku kokkusobivust liidu konkurentsieeskirjadega ei tule hinnata abstraktselt, vaid arvestada tuleb üldise kontekstiga, mille raames kõnealune otsus tehti, või kontekstiga, mille raames see otsus mõju avaldab (vt Euroopa Kohtu otsus Meca Medina, [...] punkt 42). Üldine spordikontekst võib hõlmata ka reegleid, mis ei ole puhtalt sportliku iseloomuga, vaid puudutavad teenuse kasutamist alaliidu liikmete poolt ja mõjutavad sporditegevust vaid kaudselt. Peale selle ei saa mängijate vahendamise turg ilma kostja profijalgpalliorganisatsioonita üldse eksisteerida, millest tulenevalt on see vähemalt selles osas sporditegevusega otseselt seotud.

- 31 dd) Kuivõrd spordialaliidu määrustikku, mis on seotud kolmanda turuga, saab pärast seda, kui määrustiku eesmärgi silmas pidades on hinnatud määrustiku vajalikkust ja proportsionaalsust, arvata ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalast välja, millest tulenevalt tuleks esimesele eelotsuse küsimusele vastata jaatavalt, oleks otstarbekas kaaluda, kas loobuda spordialaliidu määrustikku tervikuna hõlmavast ühtsest hindamisest ja hinnata algusest peale ainult neid reegleid, mis on piisavalt seotud liidu sporditegevusega (teine eelotsuse küsimus). Sellisel juhul oleks ainult nende konkreetsete reeglite puhul võimalik ja vajalik hinnata, kas on olemas õiguspärane eesmärk, kas konkurentsi piirav mõju on tingimata seotud püstitatud eesmärkide saavutamise ja kas see on nende eesmärkidega proportsionaalne.
- 32 d) Kui apellatsioonikohtuga nõustudes eeldada, et määrustiku üldisest kontekstist tuleneb õiguspärane eesmärk kohtuotsuse Meca Medina tähenduses, tuleks hinnata vaidlustatud üksikuid reegleid, et teha kindlaks, kas need vastavad sellele üldisele eesmärgile. Teises etapis tuleks hinnata, kas õiguspärase eesmärgi saavutamise ja konkurentsi piirangu vahel on vajalik seos. Kolmandas etapis tuleks hinnata, kas asjaomane konkurentsi piirav meede on proportsionaalne, see tähendab õiguspärase eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja kohane. Meca Medina testi kohaldades võib vähemalt osa vaidlustatud reeglitest osutada ELTLi artikli 101 lõikega 1 kooskõlas olevaks.
- 33 Kui aga käesolevas asjas kõne all olevat laadi määrustike suhtes, mille seos spordialaliidu korraldatud spordivõistlustega on ainult kaudne, ei ole Meca Medina testi kohaldatav, siis tuleks asuda seisukohale, et ELTL artikli 101 lõiget 1 on rikutud kõigi vaidlustatud reeglite puhul.

[...]